

LAReS

Lowlands
Archaeological
Research
Service

Verkaveling aan Vispluk te Vorselaar Programma van maatregelen

Elly N.A. Heirbaut

Colofon

Titel: Verkaveling aan Vispluk te Vorselaar. Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut

Grafische illustraties/GIS: Elly N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 108

Projectleider/erkend archeoloog: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: januari 2018

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de Ferrariskaart.

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook. Copyright van de afbeeldingen ligt bij de opdrachtgever, tenzij anders aangegeven.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

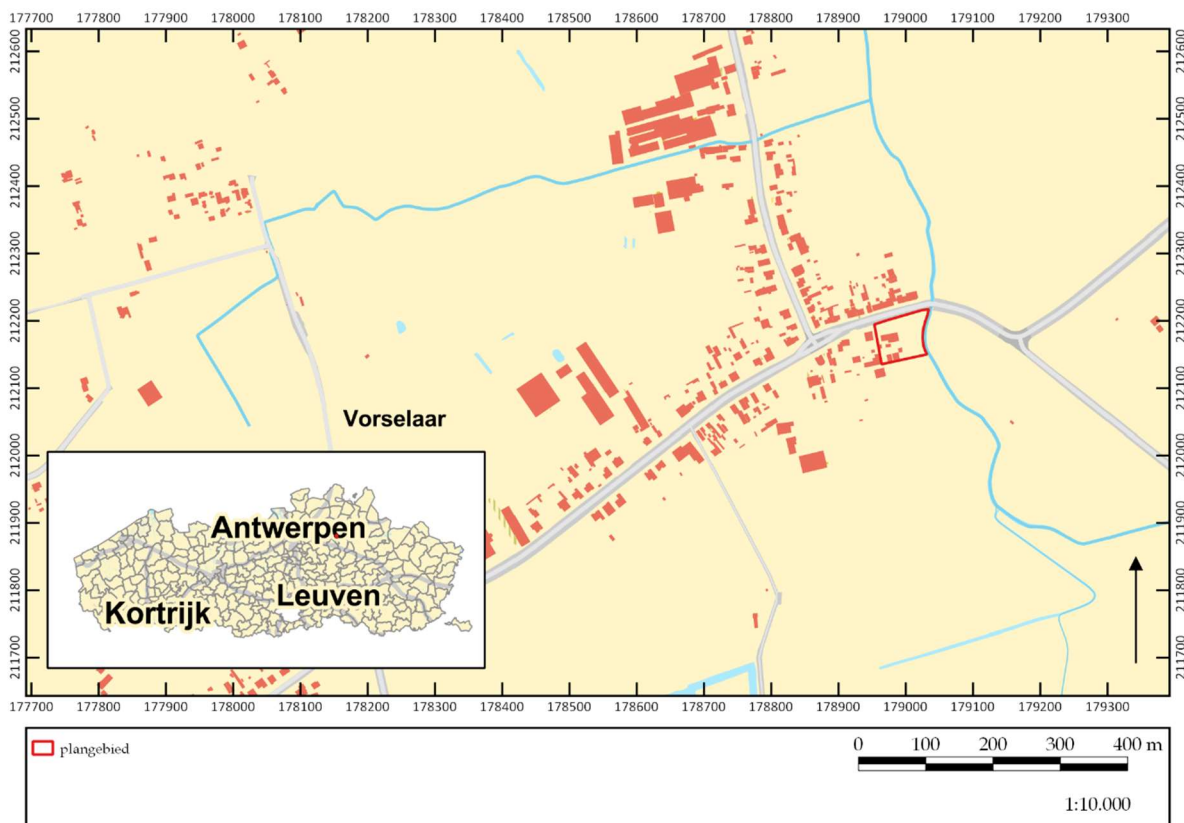
Deel II: Programma van maatregelen

Inhoudstafel

1 INLEIDING	4
1.1 RANDVOORWAARDEN	4
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	5
2 ONDERZOEKSVRAGEN	6
3 SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	7
3.1 IMPACT VAN DE GEPLANDE WERKEN	8
3.2 POTENTIEEL EN AANBEVELING	8
LIJST VAN FIGUREN	10

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen ten zuiden van de Vispluk in de gemeente Vorselaar. Het betreft twee kadastrale percelen, waarvan één alleen ter plaatse van de woning met het huisnummer 52. Op dit moment staan er twee woningen in het plangebied, op korte afstand van de weg. Verder is een klein deel van het plangebied, met name de westkant, begroeid met bomen en struikgewas, en is de rest in gebruik als tuin en landbouwgrond. De bedoeling is om het noordelijke deel van het plangebied te verkavelen en op de nieuwe loten vrijstaande bebouwing op te trekken.

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©GEOPUNT/EH

1.1 Randvoorwaarden

nvt

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Vispluk
Ligging	Vispluk, 2290 Vorselaar.
Kadastrale gegevens	VORSELAAR, sectie E, percelen 0359/00D000, 0358/00C000, 0357/00B000
Bounding Box	X Y
	178903.337 212221.614
	179073.337 212221.614
	178903.337 212122.614
	179073.337 212122.614
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek
Projectcode	- 2018D60: bureauonderzoek - 2018G31: landschappelijk booronderzoek
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LARes: erkend archeoloog Jeroen Wijnen (Laagland Archeologie): bodemkundige
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Geraadpleegd extern	niet van toepassing
Wettelijk depot	niet van toepassing
Termijn	juni-oktober 2018; januari 2019
Geplande ingreep	sloop van bestaande bebouwing en verhardingen verkaveling in functie van nieuwbouw
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 4.526 m ²
Nieuwe loten voor nieuwbouw	ca. 3.625 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek

2 Onderzoeksvragen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

Voor de resultaten van de verschillende onderdelen van het bureauonderzoek wordt hier volstaan met te verwijzen naar hoofdstuk 5 van het eerste deel van de archeologienota. In het volgende hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van het bureauonderzoek.

3 Samenvatting en aanbevelingen

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten, en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd. Hieruit is gebleken dat in en direct rond het plangebied amper archeologische en cultuurhistorische waarden bekend zijn.

Archeologische vindplaatsen zijn in de directe omgeving nog niet bekend, waardoor voor de perioden ouder dan de 18^e eeuw geen informatie voorhanden is. Voor de periode vanaf de 18^e eeuw is er iets meer bekend. Onderzoek naar de cartografische bronnen heeft uitgewezen dat dit gebied steeds in gebruik was als landbouwgebied, en dat er op de locatie van de huidige boerderij reeds in de 18^e eeuw een boerderij stond.

Het ontbreken van aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen in de buurt van dit plangebied wil niet onmiddellijk betekenen dat er zich geen vindplaatsen in de bodem bevinden. Eerder lijkt het te maken te hebben met een lacune die ontstaan is doordat er in deze omgeving vooralsnog geen archeologisch onderzoek heeft kunnen plaatsvinden. Bovendien wordt dit gebied gekenmerkt door plaggenbodems, met name in het gebied ten westen van het plangebied. Dit zijn bodems waarvan aangenomen wordt dat ze vanaf de 14^e eeuw stelselmatig zijn opgehoogd door bemesting met plaggen.¹ Hierdoor is de afdekkende horizont dermate dik geworden dat vondsten die ouder zijn dan de 14^e eeuw niet meer aan het oppervlak kunnen komen onder invloed van ploegen of weersomstandigheden. Bijgevolg zijn vindplaatsen ouder dan de 14^e eeuw dan ook niet op basis van oppervlaktevondsten te karteren. Het is met andere woorden mogelijk dat er zich wel archeologische vindplaatsen in de omgeving bevinden. In het plangebied zelf is geen plag gedetermineerd, en het landschappelijk bodemonderzoek heeft dit bevestigd.

De landschappelijke ligging van het plangebied is gunstig: op de rand van de dekzandrug en op korte afstand van een waterloop. Deze locatie is met andere woorden geschikt voor bewoning gedurende alle perioden, maar ook begraving is niet uit te sluiten.

Om na te gaan of de bodem nog voldoende intact is om een archeologische vindplaats te kunnen herbergen, is een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn zeven boringen geplaatst. Deze hebben aangetoond dat het oostelijke deel van het plangebied zwaar verstoord is: de bodem is hier afgegraven en vervolgens opgehoogd met een minimaal 90 cm dik pakket. Nergens is de oorspronkelijke bodem hierdoor nog aanwezig. Alleen in de zuidoostelijke hoek is een begraven beekalluvium aangetroffen onder dit pakket. In het westelijke deel blijkt de bodem ook sterk verstoord te zijn. Er is nergens een natuurlijke opeenvolging van een A-, B- en C-horizont herkend, uitgezonderd in boring 1 (gelegen in de noordwestelijke hoek van

¹ Theuws & Van der Heiden 2011.

het terrein). Dit houdt in dat, inclusief de werken die zijn uitgevoerd voor het bouwen van de boerderij (met enkele kelders) en het leggen van de verhardingen en de leidingen, de bodem binnen het te verkavelen gebied reeds grondig is verstoord, op uitzondering van twee in oppervlakte beperkte locaties.

3.1 Impact van de geplande werken

Uit hoofdstuk 4 in deel I is gebleken dat deze archeologienota is geschreven in functie van een verkavelingsvergunning. Het plangebied zal, met uitsluiting van het gedeelte agrarisch gebied, opgedeeld worden in 4 loten die bebouwd zullen worden. De huidige bebouwing en verhardingen zullen gesloopt worden en nieuwe woningen zullen opgetrokken worden in de zone tussen de huidige bebouwing en de straat.

De bureaustudie heeft aangetoond dat het oostelijke gedeelte (weide) in een recent verleden diepgaand verstoord is geweest bij ophogingswerken. Dit betekent dat de geplande werken geen impact meer zullen hebben op een intacte bodem en een eventueel aanwezige archeologische site aangezien deze reeds volledig vergraven zal zijn. Alleen in de zuidoostelijke hoek van het terrein is een afgedekte bodem aangetroffen op een diepte van 130 cm. Hierboven komt ook verstoring ten gevolge van de ophogingswerken voor.

In het westelijke deel heeft de bouw van de boerderij en de bijgebouwen, de aanleg van de verhardingen en de oprit reeds enige impact gehad op de bodem. Bovendien is ter hoogte van boringen 2 en 3 vastgesteld dat de bodem hier verstoord is tot een diepte van ca. 50 cm. Alleen vooraan op het terrein is in boring 1 een min of meer intact bodemprofiel waargenomen. Als dit allemaal bij elkaar wordt opgeteld, dan blijkt dat ook het westelijke deel al sterk te lijden heeft gehad onder bodemverstoringe vergravingen (al dan niet in functie van de bebouwing). Alleen in het voorste deel van het terrein zou met andere woorden nog een min of meer ongeschonden bodemopbouw aanwezig zijn, hoewel hier nog wel rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van kabels en leidingen (gas, elektriciteit).

Hoewel bij een verkaveling uitgegaan moet worden van een maximale impact op de bodem (en een eventuele archeologische site) aangezien het totaal van de bodemverstoringe werken nog niet bekend is, is het in dit geval duidelijk dat het grootste gedeelte van het terrein reeds diepgaand verstoord is waardoor de impact van de toekomstige werken zeer gering zal zijn. De zone waar de begraven bodem op een diepte van 130 cm is aangetroffen, is niet alleen beperkt in oppervlak maar ligt bovendien in de zuidoostelijke hoek van het terrein waar geen woning is gepland (en dus geen diepgaande verstoring omwille van een bouwput of de aanleg van een kelder); bovendien ligt het ook nog eens dicht bij de beek, waarlangs in het verkavelingsplan een verplichte ruimstrook van 5 m breed wordt vrijgehouden.

3.2 Potentieel en aanbeveling

Archeologisch potentieel

Aangezien het grootste gedeelte van het plangebied reeds (diepgaand) verstoord is, is voor dit plangebied geen sprake van archeologisch potentieel. Alleen voor de

noordoostelijke hoek, waar in de boring een nog min of meer intact bodemprofiel werd gevonden, zouden nog archeologische resten kunnen worden aangetroffen.

Kennisvermeerderingspotentieel

Hoewel er in de omgeving nog niets bekend is met betrekking tot archeologische vindplaatsen, zal verder onderzoek in het grootste gedeelte van dit plangebied hier niets aan bijdragen omwille van alle verstoringen. Vanuit een kosten-batenanalyse is verder onderzoek dan ook niet te verantwoorden.

In het gedeelte wat minder verstoord is, zouden nog resten gevonden kunnen worden. De totale oppervlakte die hier echter nog zou kunnen worden onderzocht, is zeer klein en is omgeven door verstoorde terreinen (de rest van het plangebied, de straat). Hierdoor is de kenniswinst zeer klein in het geval er resten zouden gevonden worden, en kan ook vanuit een kosten-batenanalyse hier verder onderzoek niet verantwoord worden.

Aanbevelingen

Voor dit plangebied wordt geadviseerd het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen. Er is dan ook geen programma van maatregelen geschreven voor dit terrein.

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2018D60	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	1:10.000	1:10.000	september 2018